

gedwongen heeft gevoeld hulde te brengen. Het bewijs is geleverd dat, na twee duizend jaar, onze bevolking niets hebben in aan moed, noch aan taaien wil, om de vrijheden tegen vreemd geweld te behouden en te handhaven. Men komen wij het gedenkteeken ontwerpen, opgericht aan degenen uwer medeburgers, die in den loop van den vierjarigen oorlog, ter vrijwaring van den vaderland bodem zijn gesneveld.

Limburgsche soldaten hebben, zoals de makkers, eervol hun plicht gedaan; de linieregiment, dat zooveel strijders ons gewesten teld, heeft louter roem op overal waar het opgetreden is, van Luik tot aan den IJzer en bijzonder te Luik in October 1914.

uitsprekelijk veel zijn wij aan onze verschuldigd. Aan het hooge offer van voor het vaderland pleegden, dan wij den vrede en de bevrijding van ons gebied.

Onze nagedachtenis zullen wij trouw bewaren. Zij zullen zijn te midden onzer, in alle als in droeve stonden, en hun beeld zal ons blijven tot versterking en steun in tijden van rouw en beproeving.

Waar drukken nog steeds op het land de zwaren van den oorlog.

Wat ware ijdel de oorzaken daarvan op te tellen en nuttelooze jammerklachten aan te slaan.

De geschiedenis der groote oorlogen leert immers, dat de onheilen van zulke plakkaten economische leven van een gansch rijk ontvrenten. En zelfs het verleden van de oudste Stad van België, leonen hiervan menig sprekend bewijs. dikwijls niet werd Zij uitgeplunderd meer gebrand; telkens werd er dan

teit den dapperen Soldaat die in Augustus 1914 zonder aarzelen de onvergeterlijke beslissing nam, trouw te blijven aan Zijn edelmoedige leider die gedurende vier lange jaren, het vertrouwen in de eindgeperiaal ongeschokt wist te bewaren, hoe somber de horizon soms ook ware.

Mevrouw, Uwe Majesteit verspreidde voor ons de goedheid die zich over het lijden der gewonden met zooveel teederheid heenboog, de toewijding aan de ongelukkigen die op de slagvelden hunne gezondheid verwoest zagen, de Voorzichtigheid der wezen opgenomen met zoo moederlijke zorg.

Sire, op Uwen roep stond geheel België op om zich onder Uwe bevelen te scharen en den vijand een verwoeden tegenstand te bieden. Door Uw heerlijk voorbeeld aangevoerd, deden onze soldaten wonderen van moed, die geheel de wereld in verrukking brachten; onze vijanden zelf, verbaasd en verstomd moesten hulde brengen aan hunne dapperheid. Helaas hoefden slapen er niet onder de steenen der Laikische forten, in het zand der Netheseovers, in het slijk van den IJzer. Van hoewel anderen rust het overschot niet in den geboortegrond.

Wij zullen hen hierbeneden niet weerzien, maar hunne herinnering zal onder ons leven. Voor de verwanten der roemrijke dooden, hernieuwen wij de verzekering onzer blijvende dankbaarheid.

Bij hun gedenkteken voegen wij die onzer rampzalige medeburgers die vielen onder de slagen ener kriegsbende dronken van woede bij 't voelen van hare onmacht om den weerstand van ons wakker leger te breken. Den 18 Augustus 1914, wierden hier, zonder de minste uitdaging van wege onze bevolking, 12 onzer stadgenooten kaffelijk vermoord.

Die helden en die martelaren zullen her-

VIVE LE ROI,
VIVE LA REINE,
VIVE LA FAMILIE ROYALE.

Antwoord van den Heer MEYERS, Burgemeester.

Sire,
Bij hooge machtiging van Uwe Majesteit verklaar ik in naam der Stad Tongeren het gedenkteeken te aanvaarden dat haar zoojuist is overgedragen.

Het zal voor de nakomelingschap getuigen, dat onze soldaten, den gedanen eed gestand, zich verhierven in 1914, om de plichten te vervullen door de verdragen aan België opgelegd, en tevens om zijn geschonden gebied on zijn bedreigde vrijheid te verdedigen.

Het zal alle geslachten er aan herinneren, met welke dapperheid onder de leiding van een luisterrijk Vorst, symbool van eer, België worstelde, vier jaren lang wreede beproevingen doormaakte, en zegenvierde met zijn Koning.

Sire, Mevrouw,
Dit teken zal ook de herinnering onderhouden aan het bezoek onzer doorluchte Vorsten in de oudste stede van België, en aan de onvergeterlijke uren wolk het haar gegeven werd heden te beken.

De geschiedenis van Tongeren ziet hare annalen op dit oogenblik vermeerderd met een roemrijke bladzijde en schrijft een nieuwen adeltitel in.

Moge Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin er de betuiging onzer levendige en blijvende dankbaarheid voor aanvaarden.

LEVE DE KONING!
LEVE DE KONINGIN!
LEVE DE KONINKLIJKE FAMILIE!

hoogachting en trouwe verkleefdheid uit te drukken.

De laatste gebeurtenissen staan ons nog zoo levend voor den geest, dat het mij toegelaten zij er heden op te zinspelen.

Allen, die Uwe Koninklijke Hoogheden hier omringen, waren gedurende de droeve oorlogsjaren — en ik ben er fier op zulks te mogen getuigen — mannen van plicht! Mannen, die gansch hun plicht wisten te vervullen, naar het grootste voorbeeld van hunnen gevierden Koning en hunne geliefde Koningin.

Allen waren, stonden en bleven op hunnen post, te midden van veel lijden, valschete betichting en diepe vernedering. Zij wisten dat hun Goddelijke Meester gezegd had « dat een goede herder zijn leven geeft voor zijn schapen ».

Zij waren daar, gedurende gansch den oorlogstijd, om hun volk te steunen, te geleiden, aan te moedigen, met raad en daad bij te staan... onverschrokken trouw aan hun gemarteld vaderland...

Het zal mij aanstonds gegund wezen, in tegenwoordigheid uwer Koninklijke Hoogheden, een klein gedenkteeken, onze Tongerische gesneuvelden ter ere, in te zegenen... De dooden worden toch zoo rap niet vergeten!... Dat dit gering monument bij onze jongere geslachten de gedachtenis levend houden onzer dierbare afgestorvenen! De dankbaarheid ontwikkelen voor die edele borsten die toch zoo veel leden... en altijd dierend smeekgebed blijven voor die onsterfelijke martelaars van hoogen plicht en goede Recht!

Bij 't neerknielen aanstonds, voor den verborgen God onzer tabernakelen, zullen wij, door de voorspraak van O. L. Vrouw van Tongeren, Oorzaak onzer Blijdschap ». Haar vragen, dat Hij Zich over alle goed, ons dierbaar Verstenpaar, gansch ons Vorstenhuis moge zegenen en nog lange jaren moge bewaren voor 't welzijn en 't geluk van ons Belgisch volk.

Sire, geve de goede God, dat ons Vaderland onder het wijs en vaderlijk geleide van Uwe Majesteit, het schoonste, het rijkste, het vreedzaamste, het welvarendste het goddelijkste land moge blijven van gansch de wereld!

Dan gaat de stoet naar hooger de kerk in, waar Koning en Koningin enige oosterblikken in aanbidding voor het H. Sacrament blijven.

Waarna, op hunne stappen terugkeerende, zij de inzegening van het gedenkteeken bijwonen.

Dit monument is een oostelling van den gekruisten Christus met O. L. Vrouw en St-Jan staande aan weerskanten het Kruis.

Na de inzegening werd aan de relikwieenschat een bezoek gebracht.

Spijtig dat de plaats te klein was om heel den kunstschat in de kerk te plaatsen, waar ook de schatkamer te klein bleek om de hooge bezoekers te ontvangen.

Na een bezoek aan kapittel en omgang waar met begeleiding van klokken door Mej. Van Eylen, het Huldied van M. Edm. Jaminé uitgevoerd werd met medewerking van de Koninklijke Harmonie van Hoesselet, onder 't bestuur van M. G. Ruiters, werden de heeren Jaminé en Ruiters en Mej. Van Eylen aan H. H. Majesteiten voorgesteld die hunne bewondering uitdrukten voor dit heerlijk spel.

Zwarte
Half-zwarte
Lichte

Zij is samengesteld uit tabakken welke de planters zelf ons lieten kiezen

BELGA
Vander Elst

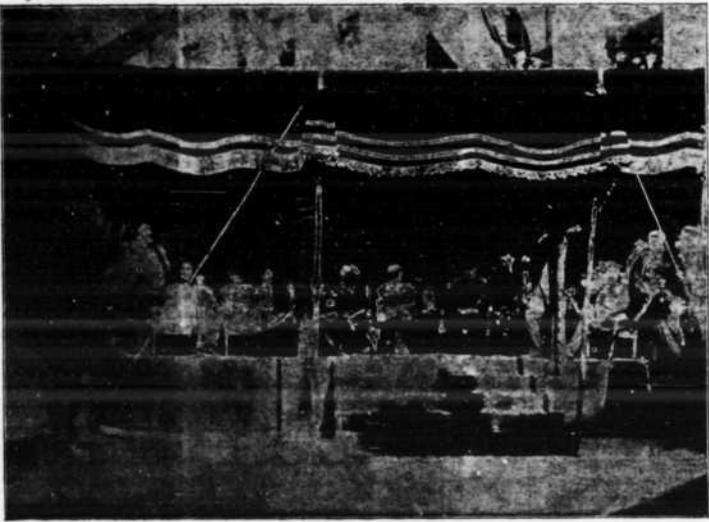
Zicht op de Koninklijke Tribuun.

P. THOMAS-BROUHA
Koning Albert Plaats, 10
Kathedraalplaats
LUIK.

HEROPENING DER SCHOLEN

Wollengoed
Witgoed

TROUSSEAUX
VOOR PENSIONNARISSEN.

ZICHT OP DE KONINKLIJKE TRIBUUN. (PHOTO LEERS.)

Jaren lang grozwoegd en geslaafd om te luisteren uit de puinen te doen. Dat deden uwe voorouders hier uit de kracht, met steeds hernieuwden moed hoop in de toekomst.

In 't verleden, licht het heden!

Maar, nu al de burgers, zonder onderscheid, tot zware offers besloten zijn ten onzen openbare geldmiddelen te helpen, moeti ieders wachtwoord zijn: « verspreiden »

Wat een enkele gedachte ons bezielen! Het heil van ons dierbaar vaderland! »

De woorden werden luide en langdurig gesproken.

En lief gebar de Koningin.

Vervolgens werden al de burgerlijke overnemen voorgesteld, welke hunne hulde brachten aan Koning en Koningin.

Welk alvorens deze officiële personen te zagen, had de Koningin weer een van hare babars die haar zoo populair maken. Zij wilde zij den kleinen Frans Cox ontzien, dien zij bij haar bezoek aan de mijnen van Winterslag op 16 October 1922 leerde kennen en die haar beschermeling is geworden.

Verzeld van vader en moeder trad de kleine Frans vooruit en overhandigde aan de koning een korf heidebloemen.

M. omhelsde den knaap en had voor een groote doos papieren meegebracht, inhoudende van het gedenkteeken.

Hierna sloop der voorstellingen verschenen Koning en de Koningin op het porren der stadhuys, begeesterd begroet door de stadse menigte.

Hierna het stadhuys en de overblijfselen der kerk Tongeren'sroom, rijst het gedenkteeken der gesneuvelden en burger-slachtoffers op.

Het monument is het werk van beeldhouwer Arnould de Schaetzen en maakt het beste effect met een groep kinderen die hulde brengen aan de soldaten.

Der Arnould de Schaetzen overhandigt het gedenkteeken aan de stad, in welke naam de burgemeester het aanvaardt, waarna Koning en de Koningin van de estrade afstapen om eene kroon van rozen op het gedenkteeken naar te leggen.

Redevoering van M. Ridder ARNOULD DE SCHAETZEN.

Sire, Mevrouw,
naam van het Comité tot oprichting van een gedenkteeken voor de gesneuvelden en strijders van ons roemrijk leger voor de burgerlijke slachtoffers van den oorlog, heb ik de eer dit monument aan Uwe Tongeren over te dragen.

Wanneer Uwe Majesteiten dat Zij de dankbaarheid wil willen verzoeken met hun volk en ook dat Zij aan de bevolking van België, zoo innig verknocht aan de Koninklijke Dynastie, hebben vergund te worden met welke vreugde zij Uwe Majesteiten, en hare ware gevoelens van dankbaarheid trouw en eerbiedige betuiging te toonen.

Wij allen begroeten in Uwe Majesteiten

dacht en geveerd blijven in dezen pronksteeen in welks lijnen die geslachten, naar de kunstrijke opvatting van den ontwerper, den Heer Braecke, zoo treffelijk staat uitgebeeld.

Sire, zestig jaren geleden, den 5 September 1866, kwam Zijne Majesteit Leopold II, vergezeld van Koningin Marie-Henriette, te midden van onbeschrijflijke geestdrift, het standbeeld inhuldigen van Ambiorix.

De dapperen Eburonen aanvoerder viel eveneens, voor twintig eeuwen, als verdediger van zijn Vaderland tegen den vreemden overweldiger.

't Was insgelijks de strijd van den zwakke tegen den sterke. Maar Ambiorix aarzeld niet de ongezoekte worsteling aan te gaan. Hij streed uit plicht. Ook onze soldaten verlieten alles wat hun dierbaar is en snelden naar de plicht hen riep. Dat boef te strijden voor het reit vertiendubbelde hun pogen, en ondanks de verrassing van den verraderlijken overval eens tiemaal sterkeren vijand, hielden zij België vrij.

België, Sire, dankte zijne groetheit aan Uwe Dynastie. Na lange eeuwen als slagveld van geheel Europa te hebben gediend, kende het België van 1830 eindelijk den vrede en de vrijheid. Onder het wijs bestuur van Leopold I en van Leopold II geenoets ons Vaderland een ongekonden bloei en schitterende glansrijk op alle gebied.

Uwe Regeering, Sire, aangevangen onder de gelukkigste verwachtingen beloofde even schone tijden. De donderslag, die Europa schokte in zijne grondvesten, sloeg ons met ontzetting. Onwillkeurig richtten wij den blik op U: onze hoop werd niet bedrogen. Wij redde België. Na den oorlog moedden wij de wonden van ons dierbaar Vaderland in vrede en in arbeid te kunnen heelen. Doch toen 't anders gevaren wellicht even zo nijpend dreigen ons. Andermaal, Sire, richtten wij ons naar U. In U stelden wij al ons vertrouwen. Sire, andermaal zult gij België redden. Wij zweren U te gehoorzamen. Gij zult het schip door de klippen sturen en het leiden naar de haven die reeds opdoemt door de ontkende golven. Dat is onze onwankelbare overtuiging.

Onder uw gezag kan België niet te grond te gaan.

LEVE DE KONING!
LEVE DE KONINGIN!
LEVE DE KONINKLIJKE FAMILIE!

Sire, Madame,
Permettez moi d'ajouter quelques mots au nom des Wallons, qui sont venus acclamer Vos Majestés.

Si leur langage diffère de celui de leurs frères flamands il exprime cependant les mêmes sentiments de profond attachement à la Dynastie Royale.

Sire, pendant la guerre, leurs rangs ont été confondus sous votre commandement. Les Wallons ont combattu comme ceux des Flamands à tous les bords de l'Yser.

Dans la paix, ils resteront unis sous votre autorité et travailleront dans un même élan, au relèvement complet de notre chère Patrie.

De cantate van Peter Benoit « De Waereld in zand » onder het bestuur van M. Moulins, bestuurder der stedelijke muziekschool te St-Truiden en leeraar aan ons koninklijk Atheneum, wordt prachtig uitgevoerd en geniet den grootsten bijval.

Na deze cantate, gaat heel de stoet van oorlogsveteranen en oudstrijders en deelnemende maatschappijen voorbij de tribuun des Koningen.

Elke dezer legt een prachtige bloemtuil aan het monument en een voor de tribuun der Vorsten voor de Koningin bestemd, de welke weldra door een berg van bloemen was omringd.

De vaandels buigen ten groot voor de Vorsten, die minzaam deze hulde aanvaarden.

Meer dan 300 maatschappijen kwamen hier hunne trouw aan het vorstenhuis, aan het vaderland en aan 's lands instellingen betuigen.

Men bemerkte de groepen turners, de harmonie-maatschappijen der mijnen van Winterslag, Beerlingen, Waterscheid, Zolder, Zwartberg en Eyden, de groepen mijnwerkers in werkkleedij.

Ook eens maatschappij onzer Nederlandsche Limburgsche broeders, « De Maastrichtse Kettinggangers » vertegenwoordigd door de heeren L. Lenders, H. Lenders en J. Biemersma legde een prachtigen krans naar, met de Maastrichtse en Belgische kleuren.

Treffende toonselen hadden plaats. De Koningin drukte de hand aan honderden arbeiders en omhelsde hunne kinderen, en nadat een der kinderen de Koningin op bedad wangen had gekust, wilden al de kleuters dit voorbeeld volgen. Nooit zag men een geestdrift als deze en de steere mijnwerkers hielden niet op met juichen.

Naar de Kerk.

Terwijl de stoet zingend de stad doorkruist, begeven zich onze Vorsten met hun gevolg naar O. L. Vrouwekerk, waar zij onder den toren ontvanger worden door eene gansche schaar geestelijkheid met aan haar hoofd den Z. E. H. Deken Theunissen en de E. H. Pastoor van St-Jan.

Bij de ontvangst Humer Majesteiten in de kerk werden Zij door den Z. E. H. Deken Theunissen verwelkomd in de volgende rede:

Sire, Mevrouw,
Zoo het eene groote eer en vreugde is voor onze stedelijke overheid en onze dierbare Tongerische bevolking, hunne hoogachten Koning, hunne teergeliefde Koningin in hun midden te ontvangen... is deze eer en vreugde niet geringer voor het kerkfabriek van O. L. Vrouw en voor de geestelijkheid van 't dekemaat Tongeren, heden Uwe Majesteiten van harte verwelkomen, aan den ingang van dezen alouden tempel, den eersten, aan dezen kant der Alpen, aan de Zoete Hemelkoningin, onze Moeder-Maagd opgericht.

Gedoogt dat ik hun tolk wese, en aan Uwe Majesteiten onze gevoelens van eerbied,

Ziehier de woorden van het lied:

HULDELIED.
't Werkzaam land verkeerd in woeld' en bloei,
Plots klont 't alarm, bij 't wild geloei
Des vijands nadrend dreigend stormgevelei...
Trouw op konings voet, aan plicht be-toog,
De harten hoog...
Voor Hem en Land ons heldenschaar ter grenzen vloog.

Jaren lang als helden kampten zij,
Aan koning's, koningin's zij,
En hielden België onbevleekt en vrij...
Doeh, hoe bleef 'n er veel, voor 't zegneur,
In 't slindend vuur!...

En kocht 'n ons België's vrijheid toch zoo bitter duur!

Allen, U, die haengring, hand in hand,
Met 't biddend volk in vroom verband,
Uw leven boodt voor 't dierbaar vaderland...
U, zingt Tongeren, groot, den heldenmoed,
't Vergoten bloed...
Heur kindren biedt het, in graniet, zijn eeuwen groot.

De klokjes galmen door de lucht
Oms België's roem en heil geducht;
In 't avondrood heur droeven rouw
Heur blijdschap in den morgen-dauw;
In 't heldre gulle middagkracht
Oms helden glorierijke macht...
De klokjes uit 't d'oude ste
Oms helden vieren klinkend mee.

Dit huldied werd nadien nog uitgevoerd op de kloek der Grooten Markt, waar het vanwege de duizende toehoorders een buitengewone bijval genoot.

Onder het spelen van het Vaderlandsch lied, werd ons Vorstenpaar met hun gevolg, uitgeleide gedaan uit onze Hoofdkerk, HH. MM. stegen in de rijtuigen om een bezoek te brengen aan de stad.

Bij den Heer Burgemeester.

De Koning en de Koningin stapten af bij den heer Senator Meyers, burgemeester, waar de dames der mandatarissen van stad en provincie aan de Koningin werden voorgesteld, terwijl de Koning zich onderhield met de bestuurders der zes Kempische kolonijnen.

Deze brachten den vorst op de hoogte van den toestand en werden door hem bedankt voor de pogingen en benaarsigingen om het land een onuitputbaren schat rijker te maken.

Bezoek aan de stad.

Van uit de woning van den Heer Burgemeester, trok de Koninklijke stoet naar het Begijnhof, om van Onder de Linde, langs de Slachthuisstraat, de Breedestraat, de Kiekerstraat, de Moorepoort te bereiken. Langs de Leopolds-Noord- en St-Maternuswallen

werden de oude stadsmuren in oegenschouwen genomen. Vervolgens trok de stoet door de Hasseltschestraat, Groot Markt, Kruisstraat, Elisabethwal, Regulierewal, Regulierplaats, Jekerstraat, Putstraat, Pleinstraat, Groot Markt, Maestrichtstraat, Kiekerstraat, Predikheerenstraat, de Schierveldstraat, Maestrichtstraat, Statielaan.

Overal krioelde het van volk dat geestdriftig onze Vorsten toelichte.

De Zusters van Maria, uit de Bewaarschool der Putstraat, hadden hunne kinderen langs het gebouw gerangschikt. Een der kleinen had de Koningin een bloemtuil aan, die het dankend aanvaarde en het kind moederlijk omhelsde, terwijl al de andere kinderen toelichten.

Aan het Hospitaal hield het Koninklijk rijtuig een oogenblik stil, om aan de ouderlingen van het Geestich evenals aan de wezen toe te laten HH. MM. te zien. Een weesmeisje dat een bloemtuil aanbod, werd door de Koningin omhelsd.

Het vertrek.

Ten 6.40 toen de hofkoetsen ter Statielaan verschenen, konden zij zich met moeite een doortocht banen door de menichmassa die hier was samengestroomd. De geestdrift was onbeschrijfelijk en aan de toelichtingen scheen geen einde te komen.

Bij het vertrek van den trein zag men de Koningin die, voor het venster, ten teken van afscheid met den zakdoek zwaande.

's Avonds.

's Avonds werden concerten gegeven door het muziekcorps der koolmijnen, en door het muziekcorps van het le Linie. Het stadhuys en de toren waren schitterend verlicht, evenals verscheidene bijzondere woningen.

Kortom, het is een onvergeterlijke dag geweest, die altijd in het geheugen der Tongegaren zal geprent blijven.

Een woord van hulde, als wij boven reeds aan verschillende dienstkorpsen brachten voor het uitstekend slagen van het feest, mag hier ook niet onthouden aan de heeren Jans en Flacon met hunne ondergeschikten, in de diensten van openbare werken en waterleiding.

Dankbetuiging.

De Heer Burgemeester heeft de volgende proclamatie doen aanplakken:

Aan de inwoners der Stad Tongeren.
Geachte Medeburgers,
Als getrouwe vertolker der woorden van onzen Doorluchte Vorst bedank ik de bevolking van Tongeren hartelijk, in naam HH. MM. den Koning en de Koningin voor

het onvergeterlijk onthaal van vaderlandse geestdrift en vurige trouw die zij aan HH. MM. betoond heeft.

Onze welbemide Vorsten hebben zich gewaardigd, mij herhaalde malen, hunne bijzondere voldoening uit te drukken en hebben mij gezegd hoeter HH. MM. getroffen waren van de zoo grootsche als hartelijke ontvangst die zij hier genoten hebben. Z. M. de Koning heeft mij gelast U de gevoelens Humer levendige dankbaarheid uit te drukken.

De 29 Augustus is een triomfdag geweest. Hij zal in het geheugen van allen blijven als een glorierijke dag voor onze stad. Hij zal in guiden letters in hare annalen aange-teekend worden.

LEVE DE KONING!
LEVE DE KONINGIN!
LEVE DE KONINKLIJKE FAMILIE!
De Burgemeester,
GEORGES MEYERS.

SPREUKEN.

Ga er niet groot op nooit van gevoelen veranderd te zijn. Sommige « gevoelens » hebben verandering hard noodig!

Straf niet de leugen, maar zoek de oorzaak.

De wereld is een schouwtooneel, zegt men. Als dat zoo is, en gij wilt nog eenige illusie behouden, kon dan nooit van achter de schermen.

Menigeen gebruikt de eerste helft van zijn leven om de tweede helft te bederven.

Die in vrede wil leven moet blind, doof en stom zijn.

In armoe sterven, is geen kunst. In armoe leven, is veel kunstiger.

Er zijn heel wat leugens noodig, om eene waarheid goed gesluierd te houden.

Slechts zij die veel verloren hebben, weten hoe onontbeerlijk de hoop is.

Een vriendelijk vrouwengefaet maekt den huiskring vroolijk.

De goddeloosheid is de gezichtseinder van een slecht geweten.

Voorzichtigheid is de moeder der wijsheid maar zij heeft ook een onberaden zoon, dat is het wantrouwen.